

A jogász válaszol - a szolgálati munkaidőrenddel kapcsolatos kérdésekre

1) Szabályos-e a vezényléses szolgálati időrendszer szerint (heti 5 munkanap, naponként 8 óra) elszámolni és kiadni az évi, rendes szabadságot, betegszabadságot napi 8 órával számolni akkor, amikor az I. számú váltásos időrendszer szerint (12 óra nappali szolgálat, 24 óra pihenő, 12 óra éjszakai szolgálat, 48 óra pihenő) kell teljesíteni a szolgálatot havonta?

Érvényes-e az a - Munka Törvénykönyve szerinti - szabály, hogy 1 szolgálati napot 1 nap szabadság helyettesít akkor is, ha 8 órás munkarendben, vagy 12 órás munkarendben teljesítem a szolgálatot?

A hivatásos állományra vonatkozóan a Munka Törvénykönyve nem alkalmazható a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) hatályba lépése, azaz 1996. szeptember 1-je óta. (A kérdés szerinti szabályt egyébként az Mt. nem tartalmaz!)

A Hszt. rendszerében a szabadságként kiadható szolgálati napok számítására (átszámítására) a 9/1997. (II. 12.) BM utasítás 4. számú melléklete szerinti kellett eljárni. Bár e BM rendelet 2009. márciusa óta hatálytalan, a szabály továbbra is él:

„A váltásos szolgálati idő-rendben dolgozók szolgálati napjait osztva a hivatali munkarendben dolgozók munkanapjainak számával megkapjuk a két szolgálati rend szerinti szabadságként számfejthető távollétek arányát.”

Ez a váltószám az I. számú váltásos rendszerénél 0,72, azaz, ha valakinek adott naptári évben a Hszt. 90. §-a alapján pl. 29 nap szabadság jár, akkor részére ($28 \times 0,72 = 20,16$) 20 szolgálati napra jár szabadság.

Mindez természetesen akkor alkalmazandó, ha valaki ténylegesen váltásos szolgálati időrendszerben dolgozik és nemcsak ideiglenesen.

Ideiglenesnek akkor számít e munkarend [a Rendőrség hivatásos állományú tagjainak szolgálatteljesítési idejéről, valamint a szolgálati időrendszerekről szóló 23/2008. (OT 13.) ORFK utasítás 25. pontja értelmében], ha a vezényléses munkarendben dolgozót naptári évenként legfeljebb 2 x 30 nap időtartamra kötelezik váltásos munkarendben való szolgálatteljesítésre.

Ha másik szolgálati rendben való munkavégzés ezt az időtartamot meghaladja, az már szabálytalan, ez esetben módosítani kell munkarendjét.

A betegszabadságnál ez az átváltásos rendszer nem érvényesülhet, hiszen a betegállomány folyamatos, ezért azt napi 8 óra munkaidővel kell számolni.

2) Szabályos-e az, hogy az I. számú váltásos munkarendben teljesített szolgálati időrendben keletkezett túlórákat a vezényléses szolgálati időrendszer szabályai szerint számolják el? Például: a nappali szolgálatot követő napon, az éjszakai, 12 órás szolgálat utáni pihenőnapokon teljesített túlszolgálat több esetben nincs túlórának elszámolva (csupán „sima” szolgálatnak) vagy ha igen, akkor is csak 100 %-nak.

Túlszolgálatnak a hivatásos állománynál csak a Hszt. 84. §-a szerinti szolgálatteljesítési időn felüli munkavégzés minősül, s ennek megállapítása csak a munkaidő-keret letelte után határozható meg. Pl. ha valaki havi munkaidő keretben dolgozik, és adott hónapban 23 munkanap volt, a havi szolgálatteljesítési ideje ($23 \times 8 =$) 184 óra; ha ennél több órát teljesített, akkor a 184 óra feletti rész minősül túlszolgálatnak.

A főszabálytól eltérően, ha valakit ünnepnapon (piros betűs ünnepen) vagy a szolgálattervezetben előre meghatározott heti pihenőnapján rendelnek be, az is túlszolgálat, ezért viszont már a teljesített túlszolgálat kétszeresének megfelelő szabadidő vagy díjazás jár.

3) Jár-e arra megbízási díj, hogy a balesethelyszínelők egyedül jártak évekig helyszínelni, a balesetek helyszínein egyedül intézkedtek és a balesetmentes időszakokban a hiányzó - nem létező -

járőr kollégákat teljes körűen helyettesítve egy személyben végezték a közlekedésrendészeti járőr feladatait (pl. forgalom ellenőrzés, műszeres sebességmérés) is?

A Hszt. 50. § (1) bekezdése szerint megbízás, ha a hivatásos állomány tagját

ideiglenesen megüresedett szolgálati beosztás ellátásával, illetőleg

a szolgálati beosztás ellátásában tartósan akadályozott személy helyettesítésével, továbbá

szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkör ellátásával

bízzák meg.

Jogsegélyszolgálatunk ez évben éppen egy balesethelyszínélő kolléga ügyében nyert pert, aki több hónapon keresztül egyedül, „egy személyes bizottságban” látta el feladatát, azaz tartósan két személy munkáját végezte. Részére a munkaügyi bíróság ezen időtartamra megítélte a megbízási díj 100 %-át.

A közlekedésrendészeti járőri feladatok ellátása már nem ilyen egyértelmű „helyettesítés”, ugyanis a balesethelyszínélő munkaidejét is ki kell tölteni munkával, ha éppen nincs baleset. Hogy ez esetben a más feladattal való megbízás jogszerű volt-e, csak a konkrét eset vizsgálatával dönthető el.

4) A Rendőrség hivatásos állományú tagjainak szolgálatteljesítési idejéről, valamint a szolgálati időrendszerekről szóló - azóta módosított - 17/2005. (IX. 5.) ORFK utasítása 19. pontja szerint: „Amennyiben a vezényléses szolgálati időrendszerben szolgálatot teljesítőnek ideiglenesen váltásos szolgálati időrendszerben kell szolgálatot teljesítenie, részére biztosítani kell az adott váltásos szolgálati időrendszernél megállapított szabadidőt (pihenőidőt, illetve pihenőnapot). Az ideiglenesen váltásos szolgálati időrendszerben történő foglalkoztatás időtartama hat hónap alatt nem haladhatja meg az egy hónapot.”. E két mondat nem található a hatályos normában.

A hatályos norma 25. pontja most is tartalmazza ezt a rendelkezést: „Amennyiben a vezényléses szolgálati időrendszerben szolgálatot teljesítőnek ideiglenesen váltásos szolgálati időrendszerben kell szolgálatot teljesítenie, részére biztosítani kell az adott váltásos szolgálati időrendszernél megállapított szabadidőt. Az ideiglenesen váltásos szolgálati időrendszerben történő foglalkoztatás időtartama hat hónap alatt nem haladhatja meg a 30 napot.”

5) Szabályos-e az a gyakorlat, miszerint vezényléses szolgálati rendben dolgozunk, de a váltásos munkarend szerint 12 órás szolgálatokat teljesítünk és a szabadságot csak 8 órával számolják el? Például: ha 3 nap szabadságot veszek ki (3 x 12 óra szolgálatot váltok meg az évi szabadságomból), akkor is csak 24 órát számolnak el, így a 36 óra szolgálatból fennmaradó 12 órát le kell dolgozni a hónap végéig.

Az 1. pontnál írtak szerint kell a szabadságot kiszámolni. A munkarendek közötti különbséget nem a 8 vagy 12 óra szolgálatteljesítés, hanem annak beosztása adja. Az azonban, hogy szabadság kivétele után bárkinek mínusz órája keletkezzen, biztosan szabálytalan és jogellenes.

FRSZ Jogsegélyszolgálat